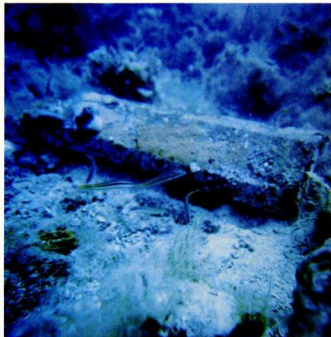
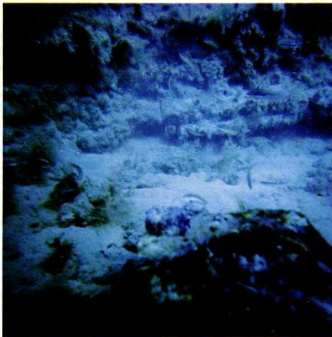

Ἀνακαλύπτοντας μιά βυθισμένη πόλη

1. Ένα μεγάλο κεραμίδι (καλυπτήρας κορινθιακού τύπου) 1,20-25 εκ.

2. Ο τοίχος με τούς άρμούς όπως τόν είδαμε από μακριά.

Έψαχνα πολλά χρόνια, περίπου έπτά. Είχα διαβάσει στην έγκυκλοπαίδεια για την Έλικη και ξεκίνησα από εκεί που πολλοί άλλοι πριν από μένα είχαν ψάξει.

Δέν είμαι άρχαιολόγος, πιστεύω όμως ότι ή πείρα και ή παρατηρητικότητα μου μου έπιτρέπουν να κινούμαι στο θυθό όπως άλλοι περπατούν στο δρόμο.

Έτσι, οι πρώτες μου καταδύσεις έγιναν στα άνοιχτα του ποταμού Σελινούντα. Η περιοχή όμως δέν με ένέπνεε γι' αυτό και συνέχισα την έρευνα στην ευρύτερη περιοχή του Αΐγιου. Καί στάθηκα τυχερός!

Σέ μία από τις καταδύσεις μου, μία πελεκημένη πέτρα, ένα άγκωνάρι, τράβηξε την προσοχή μου. Αυτό ύπήρξε σταθμός για την έρευνά μου. Από κεί και πέρα άρχισα να έρευνώ συστηματικά τό θυθό. Δέν ήταν εύκολο πράγμα, γιατί τό μεγάλο βάθος μέ έμπόδιζε να παραμείνω κάτω για πολλή ώρα (σέ 28 έως 45μ. βάθος ή παραμονή δέν ξεπερνά τα 25-30 λεπτά τής ώρας). Αυτό που αντίκρυζα ήταν κάτι άλλο, δέν ήταν ό συνηθισμένος θυθός μέ τις πέτρες, τά φύκια και τά κοράλια. Έδώ ό θυθός ήταν «κουφωτός», σά σφουγγάρι μέ τρύπες. Ένας ανάλαφρος βράχος, γεμάτος κοιλότητες κίνησε την περιέργειά μου. Στο θυθό, κτίσματα καταπατισμένα έχουν διαφορετική μορφή από εκείνη των έρειπίων τής έρρας. Έψαχνα μία πόλη. Δέν ήταν δυνατό να βρώ μία «χολυγουιτανή

πολιτεία», άνεπαφή και φανταχτερή. Αυτό που περίμενα να αντίκρυσω δέν μπορεί να ήταν παρά συντριμμία από σεισμό, σκεπασμένα από τή χλωρίδα χιλιάδων έτων, κάτω στο θυθό. Για να τό ξεχωρίσω λοιπόν, έπρεπε να καθοδηγηθώ από «κατασκευασμένα» σχήματα και όγκους. Ψάχνοντας, έντοπιζώ ένα βράχο. Ένα βρόχο ψηλό 2 μέτρα, μέ κάθετη στρωτή έπιφάνεια. Αυτό μέ παραέσενεύει, μοιάζει μέ τοίχο. Μέ τό μαχαίρι μου ξύνω λίγο τή κάθετη έπιφάνεια και φανερώνεται μία κάθετη γραμμή, ένα χάραγμα. Θυμάμαι τό πελεκητό άγκωνάρι που είχα βρει στην πρώτη μου κατάδυση. Άν ό βράχος αυτός είναι τοίχος, τότε σέ απόσταση περίπου όσο ήταν τό μέγεθος τής πέτρας, θά πρέπει να υπάρχουν μία άλλη παράλληλη μέ την προηγούμενη χαραγματιά.

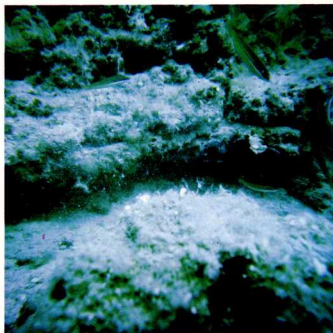
Προχωρώ καθαρίζοντας την έπιφάνεια και να κί ό δεύτερος άρμός, λίγο πιο πέρα. Σέ ίση απόσταση και τρίτος άρμός. Πάνω από τόν δόμο αυτόν υπάρχει άλλος μέ άρμούς που πέφτουν στο μέσο τής κάθε πέτρας του πρώτου δόμου

Είμαι μπροστά σέ ένα τοίχο φτιαγμένο από όρθογώνιες μεγάλες πελεκητές πέτρες, χωρίς κοίαμα. Ό Στέλιος Άγκλιούτας και ή Τίτη Παπαδοπούλου, ή κόρη μου, έρχονται και αυτοί να δούν. Μάς βοηθούν πολύ τά υποβρύχια scooters. Προσφέρουν οικονομία δυνάμεων και χρόνου, σέ ένα βάθος όπου ή παραμονή μετρίε-

ται μέ λεπτά τής ώρας.

Βλέπουμε πάλι την πρώτη πελεκημένη πέτρα. Μοιάζει μέ πουρι (πυρόλιθο) φαγωμένο από τή θάλασσα. Προχωρούμε και σέ λίγο πάλι ό τοίχος και μετά άμφορες μάζες, κάθετες έπιφάνειες... έρείπια κί άνάμεσα τους πολλά κεραμεικά, όλα καλυμμένα από φύκια, κοράλια και ζώα.

Κοιτάζοντας καλύτερα ξεχωρίζουμε πλήθος κεραμεικών κομματιών. Πολλά από αυτά έχουν κανονικό σχήμα και μέγεθος. Είναι κεραμίδα: 1 μέτρο μήκος, ή μία πλευρά 45 εκ. ή άλλη 50 εκ. Νά και ένα φρεσκοσκαμμένο, ίσως από τό δίκτυο κάποιου ψαρά. Προχωρώμε άκόμα και ή άνόσα μου κόβεται. Είναι πλακότρωτο, κάτι πιο πέρα σά δρόμος: 2 μέτρα φάρδος και 8-10 μέτρα μήκος. Δεξιά κί άριστερά όρθώνονται όγκοι. Πλησιάζω και έξακριβώνω ότι είναι τοίχο ύψους 1,50 μ. περίπου. Πιο πέρα ένα χτίσμα: Τοίχος από μικρότερες άκανόνιστες πέτρες, σάν τις σημερινές ξερολιθιές και μία πεσμένη όροφή, όλόκληρη. Έδώ υπάρχουν και στενόμακρα κεραμίδα, καλυπτήρες, πού σκεπάζουν την ένωση από δύο μεγάλα κεραμίδα. Νά και ένα τμήμα κολόνας. Νιώθω μεγάλη ικανοποίηση πού μπορώ και έγώ να προσφέρω κάτι στην έπιστήμη, σχετικά μέ την ιστορία του τόπου μου. Ψάχνω, παρατηρώ, ξεχωρίζω και συγκεντρώνω στοιχεία πού άλλοι ειδικοί θά τά μελετήσουν και θά έξηγήσουν. Φωτογραφίζω αυτά τά δύο είδη τοίχων.

3. Λεπτομέρεια του ίδιου τοίχου, όπου φαίνονται καθαρά οι δυο επαλληλικοί δόμοι.

4. Καθαρίζουμε προσεκτικά μια γωνία κτιρίου από τή χλωρίδα του θυθού.

5. Η ίδια γωνία καθαρισμένη.

Ένα από μεγάλες ώριμες πέτρες, άλλο από μικρότερες ακανόνιστες. Σάν να προέρχονται από άλλου είδους κτίρια...

Σέ ένα τοίχο, μέσα από τὰ φύκια κάποιο σχήμα τραβά τήν προσοχή μου. Καθαρίζω τήν επιφάνεια και φανερώνεται ένα τρίγωνο - πλάκα ή πέτρα; Δέν ξέρω και δέν μπορώ νά ξεχωρίσω τί είναι. Δέν θέλω νά άγγιξω. Ξέρω καλά πώς τό κάθε τί, στη θέση πού βρίσκεται έχει, γιά τούς αρχαιολόγους, τήν άξία του· έστω και άν είναι άπλως «ντουβάρη» ή «λιθάρι». Μέσα στην άνάλαφρη άμμο - πού δέν έχει εύτυχως πετρώσει - στον κοραλοπαγή θυθό υπάρχουν μικρά κομμάτια, θραύσματα, από διάφορα υλικά. Κάπου μιά στρογγυλή πέτρα μέ μιά τρύπα στη μέση, σά πελώρια χάντρα από κομπολόι. Ο Χάρης Τζάλας, πρόεδρος του Ίνστιτούτου Προστασίας Ναυτικής Παράδοσης, μου είπε πώς είναι πολύ παλιά άγκυρα, όχι έλληνική. Είναι φερμένη από άλλο.

Σέ άλλο σημείο, κάποια από τίς 300 ώρες πού πέρασα στό θυθό τής περιοχής αυτής, ξεχώρισα κάτι σά δρόμο. Στά 45 μέτρα βάθος είδα ένα πλάτωμα 10μ. φαρδύ πού προχωρούσε περίπου 20-25 μέτρα. Στη μέση του «δρόμου» αυτού, χωμένο μέσα στην άμμο, ένα «θάβρο». Ένα όρθογώνιο κατασκευασμα μέ περίπου 7-8 μέτρα ή κάθε του πλευρά και τό

ύψος του 4μ. Έξω από τήν άμμο, Έπάνω στην οριζόντια επιφάνεια του ένας άλλος μικρότερος κύβος (6-7x6-7x1μ. ύψος).

Τό πέρασα ξυστά, μέ τήν κοιλιά - ή μπουκάλα μου άδειασε, δέν είχα πολύ χρόνο - παρατήρησα όμως πώς οι επιφάνειες ήταν λείες.

Είμαι σίγουρος πώς βρήκα μιά πόλη. Ξεκίνησα ψάχνοντας γιά τήν Έλικη. Είναι ή Έλικη ή είναι άλλη θυθισμένη πόλη;

Μόνο μιά μεγάλη έρευνα θά μάς τό πει, αλλά χρειάζονται πολλά χρήματα. Όμως δέν άξίζει νά έρευνηθεί μιά πόλη πού καταποντίστηκε μέ όλα τήν τά χτήρια μέσα σέ μικρό χρονικό διάστημα; Ένα τέτοιο εγχείρημα θά μάς άποκαλύψει ανέλπιστα στοιχεία γιά τήν αρχιτεκτονική, τήν πολεοδομία, τήν οικονομία και πιστεύω και τήν τέχνη τής εποχής. Χαρά μου θά ήταν νά συνεργαστώ σέ μιά τέτοια έρευνα, χαρίζοντας τήν πολυετή πείρα μου, σάν έρευνητής τής θάλασσας, πού ξέρει νά θλέπει στό σκοτάδι του θυθού. Ζητάω μόνο νά μή μου στερήσουν τήν πατρότητα και νά μή μέ παραμερίσουν από ένα έργο γιά τό όποιο και κόπιασα και τό αγάπησα.

Δέ νομίζω πώς είναι ματαιοδοξία, γιατί τότε όποιος ύπογράφει ένα άρθρο, μιά συλλογή ποιημάτων ή ένα μυθιστόρημα, είναι ματαιοδοξός. Τό ίδιο και όποιος ζωγράφος ή γλύ-

6. Ο Αλ. Παπαδόπουλος μέ τόν εξοπλισμό του.

πτης βάζει τήν ύπογραφή του στό έργο του. Κάθε άνθρωπος μπορεί νά προσφέρει στό δικό του τομέα...

Άλεξης Παπαδόπουλος

Έρευνητής, κινηματογραφιστής θυθού

Βιβλιογραφία

Ο πρώτος πού ασχολήθηκε μέ τήν Έλικη υπήρξε ο FR. POUQUEVILLE, Voyage de la Grèce, 1826. Από κει και πέρα, πολλοί είναι εκείνοι πού ασχολήθηκαν είτε έμμεσα είτε άμεσα μέ τό θέμα αυτό. Οι τελευταίες δημοσιεύσεις άνθικου στόυς: ΣΠ. ΜΑΡΙΝΑΤΟΣ, «Έρευνα περί τήν Έλικη», Π.Α.Α τ. 41 (1966) 1967 και «Έλικη - Θύρα - Θύβαι», Α.Α.Α τ. 1, 1968. Ν. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗΣ, Παισιονίου Έλλοδος Περίγηγας, Άρχαϊκά - Αρκαδικά, 1967.

Discovering a Sunken Town

In the Corinthian Gulf and in the area of Aegon on the river Alexis Papadopoulos has discovered a sunken town. It lies at a depth of 25-45 m. and exhibits walls, fallen roofs, discarded roof tiles, streets etc. Whether or not this town can be identified with Elik, is a question to be answered by extensive underwater research. In any case, the discovery of this town can be regarded as an extremely interesting find.